

НЕГАТИВНО-ОЦІННІ АФІКСИ І ВИГУКИ В ІСПАНСЬКОМУ РОЗМОВНОМУ МОВЛЕННІ

У статті розглянуто роль афіксів із негативно-оцінним значенням у розмовній іспанській мові; умотивовано широке використання заперечних префіксів та вигуків, наголошено на їхніх особливих функціях в іспанській мові. Відзначено важливу роль заперечних префіксів у градації та підсиленні негативної ознаки, на основі чого зроблено висновок про дотичність категорії заперечення, оцінки і модальності.

Ключові слова: негативно оцінка, заперечення, інтенсифікація, негативні афікси, заперечні префікси, вигуки, інтонація.

Постановка проблеми. В іспанській мові є велика кількість афіксів із негативно-оцінним і заперечним значенням, проте вони не були об'єктом спеціальних досліджень ані з погляду структури, ані з погляду семантики. Отже, видається важливим з'ясувати, наскільки широко в іспанському розмовному мовленні застосовано стратегію вживання цих афіксів та заперечних / негативних вигуків і інтонації для вираження суб'єктивно-негативного ставлення мовця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розмовне мовлення є природним та спонтанним, на відміну від певних свідомо сформульованих лінгвістичних актів [4, с. 9; 9], воно є прошарком загальнонародної мови, відрізняється яскравим набором виразів та неперекладних слів, які часто ґрунтуються на основі перенесення значень, певних фонетичних, морфологічних явищах та грі слів, несе емотивно-оцінну конотацію і є джерелом збагачення природної мови, чому саме було присвячено низку праць в іспаністиці [2; 4; 5; 8; 9; 13; 14; 15]. Заперечення як мовна універсалія, безсумнівно, заходить своє найяскравіше вираження в розмовній мові і в молодіжному жаргоні, насамперед в останньому можна спостерігати контракультурну, антисоціальну спрямованість, яка вимагає існування так званої антимови (*antilinguaje* [13, с. 142]). Так, наприклад, в останні роки в Іспанії з'явилося нове лексичне утворення *ni-ni* або *nini* на позначення молодих людей, що ані працюють, ані вчаться (*ni trabajan ni estudian*) [8, с. 57, 63]. Уживання оцінних суфіксів у мовленні є важливим прагматичним феноменом спілкування, за допомогою якого мовець може завуальовувати свої комунікативні інтенції, передаючи ставлення до предмета висловлювання чи реципієнта (негативне / позитивне); таке застосування суфіксів у мовленні відповідає усім процесам його суб'єктивації, визначених культурним розвитком [3, с. 1]. Вивчення реалізації категорії заперечення у розмовному мовленні залишається актуальним.

Мета статті – з'ясувати роль заперечних негативно-оцінних суфіксів, заперечних префіксів і вигуків у градації та підсиленні негативного ставлення мовця у процесі комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Систему функціонування суфіксів суб'єктивної оцінки в іспанській мові можна сприймати як певне відображення менталітету, характеру й темпераменту іспанської нації [1, с. 46; 3, с. 2]. Надаючи широкий спектр семантико-прагматичних можливостей спілкування, оцінні суфікси в іспанській мові не змінюють граматичної категорії слів, вони можуть виражати як об'єктивні розміри предмета, так і суб'єктивну оцінку: *bosquecillo* ← *bosque*, *anchote* ← *ancho*, *cerquita* ← *cerca*.

Із емотивних та оцінних суфіксів нас цікавлять саме деспективні або пейоративні, що передають презирство чи зневагу мовця до повідомлюваного, і розрізняємо [10, с. 168–170; 11, с. 157–163; 12, с. 22–23]:

пейоративно-аугментативні: **-aco** (*libraco, pajarraco*), **-acho** (*ricacho, viejaco, poblacho*), **-ajo** (*pequenajo, hierbajo, escupitajo*), **-arro**, **-urro** (*mansurrón*), **-astro** (*camastro*), **-orro** (*calentorro, vidorra*);

пейоративно-демінітивні: **-ejo** (*medianejo*), **-ucho** (*paliducho, aldeucha, casucha*);

пейоративно-гумористичні: **-ales** (*vivales, rubiales*), **-oide** (*sentimentaloide*), **-inga / -ango / -ongo** (*facilongo, bailongo*) / **-engue** (*señoritinga, bailongo, blandegue*).

Також зневажливе значення може мати суфікс **-oide**, який у технічній термінології позначає «майже» – *planetoide*, і, безперечно, є зневажливим у словах типу *sentimentaloide*, іноді додає гумористичність – *animaloide* [10, с. 170].

У розмовній мові і молодіжному жаргоні є дуже продуктивними емотивні суфікси зі зневажливим значенням [6, с. 102–102; 14, с. 531–540; 15, с. 307–320]: **-aco / -aca** (*burraca* ← *burro*, *moraco* ← *moro*, *motoraca* ← *moto* – *policía motorizado*, *pantaca* ← *pantalones*, *naturaca* ← *natural*); **-aina** (*tontaina* ← *tonto*); **-ajo / -aja** (*secajo* ← *seco*); **-ales** (*bobales* ← *bobo*, *frescales* ← *fresco*, *rubiales* ← *rubio*, *viejales* ← *viejo*, *vivales* ← *vivo* – *despreocupado*); **-anda** (*telanda* ← *tela* – *dinero*); **-arrón** (*primarrón* ← *primero*, *tiarrón* ← *tío*);

-ica / -ico Ф. Діас Паділья називає його виключно регіональним суфіксом у Арагоні, Гранаді, Наваррі та Мурсії [9, с. 224] (*acusica* ← *acusón*, *llorica* ← *llorón*, *miedica* ← *miedoso*, *quejica* ← *queja*, *marica* ← *María* – *homosexual*); **-iles** (*madriles* ← *madrileño*); **-illo / -illa** (*cabroncillo* ← *cabrón* – *un malévola*, *contentillo* ← *contento* – *borracho*, *librillo* ← *libro* – *papel de fumar*, *mundillo* ← *mundo* – *de delincuencia*); **-ín / -ina / -ini** (*cerebrín* ← *cerebro* – *un inteligente*, *guapín* ← *guapo*, *tontín* ← *tonto*, *sobaquina* ← *sobaco* – *mal olor*, *bajini* ← *bajo* – *en voz baja*, *italianini* ← *italiano*, *paganini* ← *pagar* – *uno que paga los gastos*); **-inche** (*cominche* ← *comercio*, *pulinche* ← *pulir* – *comprador de objetos robados*); **-ingo** (*señoritingo*);

-oca (*masoca* ← *masoquista*, *sadoca* ← *sádico*); **-orio** (*casorio* ← *casarse*); **-orrio** (*bodorrio* ← *boda* – *con gran lujo*); **-ota(s)** (*cabezota(s)* ← *cabeza*, *calvorotas* ← *calvo*, *fregota* ← *frega* – *camarero*, *cocorota* ← *coco* – *cabeza*, *narizotas* ← *nariz*, *carota* ← *cara* – *caradura*);

-ucho (*cuartucho* ← *cuarto*, *feucho* ← *feo*, *debilucho* ← *débil*); **-ujo / -uja** (*maruja* ← *María* – *una dedicada al hogar*); **-urria** (*famurria* ← *familia*); **-uzo / -uza** (*gentuza* ← *gente*, *pestuzo* ← *peste* – *feo*) etc.

Qué bobada – dijo Natalia (EV, с. 65)

Habría que limpiar la ciudad de esa gentuza (ME, с. 37)

¡Qué locaza! (EJ, с. 146) *No es bobada* (EV, с. 45).

Найхарактернішим суфіксом молодіжної розмовної лексики, за М. Касадо Веларде, є **-ata**, який походить із кримінальних жаргонів і може передавати зневажливе пейоративно-оцінне ставлення [7, с. 168-170], наприклад: *porrata* ← *porrero* ← *porro* – *fumador*, *drogata* ← *droga*, *camarata* ← *camarero*, а також **-ota / -eta**: *picota* ← *picarse*, *pinchota* ← *pinchar*, *coloqueta* ← *colocar* – *detención policial*, *fumeta* – *fumar* – *quien fuma drogas*, *vagueta* ← *vagar* – *mendigo* etc.

Серед заперечних та привативних префіксів відзначимо такі [5, с. 30-31; 6, с. 99–101]: **a-** (*acojonar* – *asustar*, *amelonarse* ← *melón* – *enamorarse*, *atontarse* – *volverse tonto*, *amorcillarse* – *volverse obeso*, *aplatanarse* – *estar en un lugar inactivo*);

anti- (*antibaby*, *antiaborto*, *antidroga*, *antisida*);

des- (*dsecocarse* – *no pensar*, *despechugarse* – *abrir el pecho*, *desnudar*, *desmelenarse* – *perder las inhibiciones*, *descojonarse*, *desengancharse* – *dejar de usar droga*);

im-, in- (*impepinable* – *indudable*).

Вираження заперечення, відмови, негативного ставлення спостерігаємо у мовленні на всіх рівнях: фонетичному (інтонація), морфологічному (негативні та заперечні афікси), лексичному (заперечні слова та квантори), лексико-семантичному (ідіоми та звороти) та синтаксичному (на рівні речення чи діалогу). Так, наприклад, інтонаційне оформлення вигуків із негативним і заперечним значенням: *¡Ay, no!*, *¡Ay, no, no!* [2, с. 50]. Наприклад:

– *¿Algo más?*

– *¡Nooo!* (EJ, с. 15); *¡No, noo, socorro...!* (EJ, с. 45)

– *Puedo defenderlo desde el punto científico.*

– *¡Ja!* (E, с. 375); *¡Нуу, guapa, hijo!* (EJ, с. 174); *Ca. No me gustan a mí las muchachas vestidas de esta manera* (EJ, с. 15); *Ca, no lo pienses tan sencillo* (EJ, с. 166); *¡Peeerrro!* (EJ, с. 161); *¡Qué va! No se nos queda atrás* (EJ, с. 171); *Caray, es una tortuga* (EJ, с. 310).

До емоційно-окличних негативних і обурливих вигуків і фраз ми відносимо: *¡quidá!*, *¡una eme!*, *¡un huevo!*, *¡hostias en vinagre!*, *¡ni que ocho cuartos / narices / pollas / porras!*, *¡ostras!*, *¡hostia!*, *¡hostino!*, *¡leche / leñe!*, *¡una leche / porra!*, *¡me la menea!*, *¡una qué mierda!*, *¡una mierda (pinchada en el palo)!*, *¡la puta (de bastos / que te parió)!*, *¡un rábano!*, *joder* і похідні *jope!*, *jodo!*, *jová!*, *jolín!*, *jjo!*, причому останні частіше намагаються вживати дівчата [5, с. 42].

Наведемо такі приклади:

¡Anda la osa! (EJ, с. 172); *¡Jod..r con tu madre!* (LEDL, с. 63); *¡La mierda!* (EJ, с. 90); *¡Qué dijimos ni qué narices!* (EJ, с. 91); *Al diablo...* (EJ, с. 83); *¡Me cago en la hostia!* (LEDL, с. 67); *¡Qué co..o le importa a Lulú que yo le ponga los cuernos a mi novia!* (LEDL, с. 66); *Niñas de las narices. Para su padre* (EV, с. 100); *Joder, no había quien se creyera esa pellicila* (E, с. 147).

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок.

Сукупність викладених фактів дозволяє стверджувати, що до сьогодні немає певної ясності в розгляді емоційного аспекту заперечення, оскільки поряд із негативною оцінкою заперечні висловлення можуть бути ускладнені додатковими відтінками значень із суб'єктивно-модальними характеристиками, як незгода, розчарування, відмова, відраза. Оцінно-емотивні афікси поживляють процес іспанського мовлення, проте треба уникати надмірного вживання суб'єктивно-оцінних лексем задля запобігання можливого непорозуміння у процесі обміну інформацією. Перспективним вважаємо дослідження становлення категорії заперечення в іспанській мові.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Проблемы морфологии и словообразования: (на материале испанского языка) / Н. Д. Арутюнова. – М. : ЗНАК, Studia Philologica, 2007. – 288 с.
2. Канонич С. И. Ситуативно-речевая грамматика испанского языка / Софья Иосифовна Канонич. – М. : Международные отношения, 1979. – 207 с.
3. Лесько Х. Лінгвопрагматичні аспекти функціонування лексичних форм демінутивності в сучасному іспанському масмедійному дискурсі [Електронний ресурс] / Христина Лесько. – 11 с. – Режим доступу до статті : lnu.edu.ua/faculty/inomov.new/Visnyk/visnyk/Visnyk.../18lesko.pdf
4. Beinhauer W. El español coloquial / Werner Beinhauer. – Madrid : Gredos, 1991. – 445 p.
5. Boháčková E. Creación léxica en el lenguaje juvenil / Eva Boháčková. – Brno : Masarykova Univerzita, 2008. – 94 p.
6. Capanga P. Productividad y registro de las formas derivativas y compositivas [Електронний ресурс] / Pilar Capanga. – С. 97– 109. – Режим доступу до статті : cvc.cervantes.es/literatura/aispi/pdf/.../14_101.p
7. Casado Velade M. Léxico e ideología en la lengua juvenil / Manuel Casado Velade // Comunicación y lenguaje juvenil. – Madrid : Técnicas Gráficas, 1989. – P. 167–178.
8. Casado Velade M. Procedimiento de creación léxica en el discurso actual de los jóvenes de España [Електронний ресурс] / Manuel Casado Velade, Óscar Loureda Lamas. – P. 55–77. – Режим доступу до статті : arcaold.unive.it/bitstream/10278/.../Casado.pdf
9. Días Padilla F. El habla coloquial en el teatro de Antonio Gala / Fausto Días Padilla. – Oviedo : Universidad de Oviedo, 1985. – 373 p.
10. Hualde J. I. Introducción a la lingüística hispánica [Segunda edición] / José Ignacio Hualde, Antxon Olarra, Anna María Escobar, Catherine. E. Travis. – Cambridge : University Press, 2010. – 510 p.
11. Lang M. F. Formación de palabras en español. Morfología derivativa productiva en el léxico moderno / M. F. Lang. – Madrid : Cátedra, 1992. – 328 p.
12. Melgar Álvarez M. Aspectos pragmáticos de los apreciativos en la picaresca de los siglos XVI y XVII / Marina Melgar Álvarez. Valladolid : Universidad de Valladolid, 2013. – 83 p.